

Arbejdsmateriale til filmen

VI

MÅ KOPIERES

ANKLAGER

(en avis og dens kampagne)

"Vi anklager" er en film, som nok vil have sit største publikum blandt voksne eller blandt mennesker, der har en livserfaring, der gør, at de selv kan danne sig et overblik over en række af de sociale sammenhænge, der gør, at nogle bliver narkomaner.

Det vil ud fra filmen være svært for børn og unge selv at danne sig overblik over, hvorfor nogle bliver narkomaner, nogle alkoholikere, nogle selvmordere osv. Filmen beskæftiger sig nemlig meget lidt med årsagerne til, hvorfor nogle bliver misbrugere.

Derfor er det meget vigtigt med et efterarbejde til denne film. Den vil, hvis dette ikke gøres, kunne virke imod sin hensigt.

Vi vil derfor anbefale, at dette skriftlige materiale bliver kopieret og delt ud, således at det vil være muligt at læse det før forevisningen af filmen.

Dette gælder især, hvis "Vi anklager" vises for unge, som ikke har baggrund for at forstå "afvigerproblematikken" og dens naturlige sammenhæng med det sociale og økonomiske miljø, vi lever i.

Det vil være vigtigt at forklare tilskuerne, at narkoman bliver man ikke, fordi der findes stoffer, men fordi man har det så dårligt, at det at flygte bliver den sidste udvej og meget ofte endestationen.

At få fanget "bagmændene" løser ikke den enkelte narkomans situation, det udskyder blot den sociale tragedie.

For årsagen, den sociale ulighed, eksisterer stadig.

I dette materiale har vi valgt at bringe et par personhistorier, skrevet af socialrådgiver Tine Bryld. Historierne er eksempler, som Tine Bryld har fra sine erfaringer fra arbejdet i radioens P4 Tværs-redaktion og arbejdet med narkomaner.

Overlæge ved Sct. Hans Hospital, Finn Jørgensen, skriver om virkningen af indtagelse af hårde stoffer og introducerer kort afvænningsproblematikken.

Endelig følger en gennemgang af filmen samt et par udklip fra anmeldelser, som fortæller noget om filmen og dens brug.

Statens Filmcentral
april 1981

VI ANKLAGER. (EN AVIS OG DENS KAMPAGNE). 43 min., 16 mm, farve. Danmark 1981. Produceret af Telefilm for Ekstra Bladet. Manuskript: Ib Makwarth, Annelise Petersen, Stig Jensen, Jane Unger. Instruktør: Ib Makwarth. Klip: Ib Makwarth. Kamera: Jørgen Gregersen og Philip Sadolin. Lyd: Leif Petersen og Per Assentoft. Spøker: Bent Holsted. Mix: Jon Bille Brahe. Udlejning: Statens Filmcentral. Filmen er af Statens Filmcensur godkendt til offentlig forevisning for børn over 12 år.

Denne pjece, der er udgivet af Statens Filmcentral, udleveres gratis i forbindelse med forevisning af filmen. - Henvendelse til Statens Filmcentrals hovedkontor, Vestergade 27, 1456 København K, eller Jyllandskontoret, Lundingsgade 33, 8000 Århus C.

At skulle begynde forfra med alt...

Af Tine Bryld

"Vi anklager" handler om den stofmisbruger, der gennem en årrække har levet en tilværelse, hvor et menneske er blevet til en junkie, et væsen, der kunne dræbe sine kæreste for at få til det næste skud. En junkie, der er kommet så langt ud, hader sig selv i en sådan grad, at han er bange for at se sig selv uden stof, uden det miljø, der holder ham fast i rollen som den elendige person, han opfatter sig selv som. Jo længere tid, der går, des sværere bliver det at se sig selv og os andre i øjnene.

Jeg kender en fyr på 25 år, der lige er blevet nedtrappet. Det gik godt. Han bor hos en slægtning i Vestjylland, men han skrev til mig forleden, at nu skulle han begynde helt forfra med alt det, hans kammerater havde været igennem, da han for rundt på gaderne for at få til det næste fix. Han var begyndt som 16 årig på et tidspunkt, hvor han aldrig havde været sammen med en pige og endnu ikke havde tænkt på, om han skulle finde sig en læreplads. Han var lynhurtigt kommet i clinch med et stofmiljø, der bød ham på spænding og kammerater, der ikke var bange for at lade ham være med til både det ene og det andet. I løbet af kort tid lærte han at stjæle uden at ryste på hænderne, og han lærte, at der er stoffer, der virker mere effektivt end andre. Og en dag kendte han ikke længere sig selv, men så i spejlet et væsen med vilde, jagede øjne, et blegt smalt ansigt, der var spændt til det yderste indtil det minut, nålen sad i åren på benet eller i halsen, de sidste årer, der endnu kunne presses en nål i. Tænk på, at et menneske, der har levet på den måde i f.eks. 10 år, aldrig har haft de oplevelser, andre unge i alderen 15-20 år får. Tænk på, at man skal begynde forfra, begynde at lære, hvordan det er at holde en pige i hånden, hvordan man skal overvinde sin generthed, hvordan man overhovedet gør, når man skal fortælle, at man er forelsket.

Der er ikke så mange, der tænker på, hvorfor det er så svært at komme ud af junkmiljøer. En af årsagerne, måske en af de væsentligste, er, som jeg har beskrevet det ovenfor - det at skulle begynde forfra med alt, lige fra kærligheden til det at skulle finde ud af, hvad tilværelsen er fremover. De fleste har ikke gået i skole ret meget mere end 7-8 år, og mange kan eller tør ikke sætte to ord sammen og har ofte glemt den smule lærdom, de fik i skolen. Så også her skal de begynde forfra, sidde på skolebænk og lære stof, som 10-12 årige kan finde ud af uden besvær.

Vi ved fra behandlingssystemerne, at de fleste unge, der bliver stofmisbrugere kommer fra de mindst privilegerede miljøer, fra hjem, hvor der ikke har været psykisk, fysisk eller økonomisk overskud til at støtte dem i deres opvækst. Vi ved, at mange unge stofmisbrugere ofte tidligere har været på institutioner, at der har været skoleproblemer og meget andet, som gennem

mange år har præget det barn, der en dag vender ryggen til sig selv og os ved at søge de grupper, der har oplevet samme nederlag, samme angst.

Men det er altså de unge, vi kender gennem vore behandlingssystemer. Og det er de færreste stofmisbrugere, der overhovedet befinder sig der. Vi regner med, at der findes et sted mellem 8-10.000 stofmisbrugere i Danmark, men der er kun ca. 1200 behandlingspladser i hele landet.

I det følgende vil jeg lade to unge fortælle deres egne oplevelser med deres egne ord. Jeg vil især lade dem fortælle om den periode, hvor vi "slipper kontakten" med dem, om deres tanker og følelser. De er begge 15-16 år og repræsenterer noget, jeg kan genkende i mit arbejde med disse problemer. Det ene miljø er meget velkendt for mig – problemerne har jeg mødt i alle mine år som socialrådgiver, mens det andet (Mariannes) er mindre kendt og mindre diskuteret.

To unge fortæller...

Marianne Kaspersen, 16 år.

Faderen er montør, moderen sygehjælper.

"Jeg kan ikke huske så meget fra dengang, jeg var lille. Jeg tror, vi havde det godt. Da jeg var fem år flyttede vi fra en lejlighed i byen til et parcelhus i omegnen. Min far havde selv bygget en masse på det. Min storebror og jeg fik hver sit værelse, kan jeg huske. Jeg gik i børnehave og blev altid hentet af min mor. Så købte vi ind, og min mor lavede mad til min far kom hjem. Han er inden for telefonvæsenet og har altid haft overarbejde for at klare udgifterne. Derhjemme fik han en togbane, som han altid legede med om aftenen. Det er helt vildt. Han sagde, det var til min bror, men han får aldrig lov til at bruge den. Jeg kom i kommuneskole. Så var jeg på fritidshjem efter skolen. Det kunne jeg altså ikke snupe. Du ved ikke, hvor meget larm, der var. Alle skreg i munden på hinanden.

Jeg var ret tidligt udviklet. Allerede da jeg var ni år, begyndte jeg at få bryster, og da jeg var knapt 11, fik jeg min første menstruation. Jeg var dødgenert over det og alligevel lidt stolt. Jeg hørte ikke til den populære type, du ved. Jeg har altid været lidt genert og lidt stille i det.

Jeg var begyndt at gå til nogle fester med en klike fra 8. klasse, altså en klasse over mig, men vi lavede ikke ret meget andet end at drikke et par bajere og ind imellem lidt rom og cola. Vi var dødgenerte allesammen, men jeg var varm på en af fyrene, og vi sad og kælede lidt sammen. En dag opdagede min far, at jeg lugtede af øl. Han blev helt vild, siger jeg dig. Han råbte og skreg, så fråden stod ham ud af munden. Hans datter var en drukkenbolt, og hvad var det, der foregik. Jeg spurgte, om jeg ikke måtte invitere et par af dem hjem, og det fik jeg lov til en aften. Min far sagde ikke ret meget, men gik og vogtede over os hele tiden. Så gik vi ind på mit værelse, og han for efter os, da der var gået en time, og smed gæsterne ud. Det var ikke noget værtshus, sagde han. Vi havde intet drukket. Min mor forsøgte at glatte ud, men hun var bange for, at jeg ville komme bagud i skolen, fordi jeg tænkte på alt andet end skolen. Jeg syntes, hun altid holdt med min far. Efterhånden begyndte jeg at lyve for dem, du ved, i begyndelsen noget med, at jeg var hos en veninde, og senere blev den helt gal. Jeg skændtes med dem derhjemme om alt. Jeg skulle vaske op, støvsuge og gå med hunden og endelig lave mad en gang om ugen. Min storebror skulle næsten intet lave, og min far nægtede så meget som at tage en karklud. Han mente, at når han havde gjort så meget med at bygge hus og passe bil og have, så var det nok.

Jeg skulle som 15-årig være hjemme kl. 21 om hverdagen og kl. 24 senest om lørdagen. Jeg måtte

ikke drikke, og hvis det blev opdaget, fik jeg stuearrest. Min far begyndte at gøre mig til grin og spørge, om jeg troede, jeg var noget, at jeg bare var en, der troede hun var så køn og så klog. At jeg kunne undvære hovedet, for jeg blev aldrig til andet end et lille nokkefår, alle kunne få gaffen i.

Og ved du hvad? Jeg så mere og mere den facade, der var derhjemme. De gamle havde ikke en skid sammen, du. Min mor var ikke spor glad, men bange for at nogen opdagede, hvad der skete med os. Jeg løj over for dem hver dag. Jeg fortalte dem ikke en skid, og jeg begyndte at hade dem, især min far. Jeg havde jo ikke gjort noget galt. Men de skulle nedkule mig hele tiden. Skolen gad jeg ikke have med at gøre. Læreren kørte i samme dur. Han forstod ikke, at jeg havde nerver på. Han kørte også på, at jeg bare tænkte på, om blusen nu sad, som den skulle, om jeg ikke skulle begynde at tænke på, at der måske var en hjerne, der ville smuldre væk, hvis jeg brugte tiden så dårligt, som tilfældet var. Han forstod ikke en skid. Og midt i det hele var jeg begyndt at gå i seng med min fyr. Jeg var en af de første i klassen, der prøvede det. Hvis du vidste, hvor jeg trængte til at tale med nogen om det. Han var meget mere erfaren end jeg, men jeg turde selvfølgelig ikke sige en lyd derhjemme. Min far havde sagt, at hvis jeg begyndte på den slags, ville jeg blive sendt hjemmefra. Jeg var faktisk to slags mennesker. Den mutte, sure derhjemme og den glade ude blandt kammeraterne.

En dag – det var en lørdag – skulle mine forældre op på grunden. Jeg var alene hjemme, og min fyr og et par af hans kammerater kom hjem til mig. Vi fyrede nogle piber og spillede fed musik hele dagen. Jeg troede, at mine forældre ville komme hjem om aftenen, som de plejede, men pludselig stod de i døren. Jeg kan bare huske min fars ansigt. Han blev blårod i hele fjæset og gik fuldstændig amok. Han smed mine gæster ud og råbte, at han ville melde dem til politiet for at sælge stoffer. Og så tog han fat på mig. Jeg siger dig, han bankede mig sønder og sammen. Han havde aldrig gjort det før, bare en røvfuld engang imellem, da jeg var lille. Jeg var blå og gul over det hele. Men det værste var det, han sagde. Han kaldte mig narkoman og luder og sendte mig til sidst op på værelset, hvor jeg skulle være til den næste dag. Så skulle han nok sørge for, at jeg kom hjemmefra. Min mor græd og kom senere op og sagde, at det gik dårligt derhjemme, det var min skyld, at familielivet var helt ødelagt, og at hendes nerver var så dårlige. Jeg blev så hård indeni, siger jeg dig.

Min fyr var skredet fra mig efter det sidste optrin derhjemme, men jeg var begyndt at komme lidt sammen med hans ven. Jeg spekulerede stadig på at komme hjemmefra, men vidste ikke, hvordan det kunne lade sig gøre. En dag blev jeg opsøgt af min nye fyr og en lidt ældre ven, jeg ikke havde set før. De inviterede mig til en fest inde i byen. Mine forældre troede, jeg skulle hen til en veninde, og jeg sagde, at jeg ville sove der til næste dag. Det måtte jeg ikke.

Den fest, vi skulle til, blev på en måde et vendepunkt. Jeg kendte ikke ret meget til de andre, men det var simpelthen dødspændende at være der. De fleste var 18-20 år eller ældre og havde masser af penge, kunne jeg forstå. Der var tonsvis af god hash, masser af sprut og fed musik. Jeg blev så skæv, som jeg aldrig havde været før, og glemte alt om tid og sted. Og så mødte jeg Per, en dødlækker fyr på 23 år. Jeg var vild med ham fra første øjeblik. Han forstod alle mine problemer, havde selv været gennem det samme og ville hjælpe mig. Vi tog hjem i hans lejlighed, en skøn lejlighed med et fedt stereoanlæg og det hele. Jeg turde ikke gå hjem den næste dag, og han sagde, at jeg bare kunne blive. Så ville han ringe til mine forældre. Han havde masser af penge, men jeg kunne ikke finde ud af, hvad han lavede. Han sagde, at han lavede nogle forretninger. Om aftenen tog jeg hen til min veninde og ringede derfra til mine forældre. De smækkede røret på og bad mig blive væk. Den næste dag skulle vi begynde i skolen, og jeg turde ikke gå derhen. Min veninde gik i 10. klasse og fortalte, at min far havde været henne på skolen.

Min klasselærer havde bedt mig ringe. Han sagde, at min far havde meldt mig ud af skolen med den begrundelse, at jeg skulle på en kostskole i Jylland. Jeg blev ude af mig selv og tog hen til Per.

Jeg ville ikke på kostskole. Jeg ville ud af skolen eller flytte på et værelse, hvor jeg kunne være mig selv. Ja, så kender du resten. Nede på socialforvaltningen sagde de, at jeg skulle rette mig efter mine forældre, og mine forældre sagde, at jeg skulle på kostskole.

De har truet mig med alt, men der er jo ikke sket noget. Forleden dag sagde de, at nu havde de afskrevet mig, at nu kunne jeg gå til bunds. De ville ikke have deres liv ødelagt. Min socialrådgiver har sagt, at man ikke kan tvangsanbringe mig, når jeg er så gammel, som jeg er nu, og at jeg bare kan henvende mig, når jeg har brug for hjælp. Hun ved ikke, at jeg er begyndt at fixe lidt. Det gør heller ikke noget, for jeg kan holde op i morgen, hvis jeg vil.”

– Marianne flyttede altså ind hos sin 23-årige ven. Han har i et par år handlet med hash og ind imellem andre stoffer, hvis der ikke er hash at få. De ryger utroligt meget hash, lever livet og mere end det. Marianne er fuldstændig afhængig af ham og det miljø, han færdes i. Han har i et årstid spist eller fixet paki-piller, altså morfinpiller, eller taget heroin. Begge tror, at de kan styre det. Marianne fixer lige nu 2-3 gange om ugen, ser stadig smuk og smart ud, men er en helt anden pige, end da jeg traf hende for et halvt år siden. Hun fortæller ingen, at hun er begyndt at fixe. Hun foragter de junkier, der ind imellem besøger dem for at købe eller få stof til videresalg. Men hun siger selv, at hun har det allerbedst, når hun har taget sig et skud. Når man ser hende på gaden, vil meget få tro, at hun en dag vil se hærget, mager og elendig ud. End ikke hun selv tror på, at vejen til et massivt stofmisbrug med prostitution og kriminalitet er truende nær. Hendes tillid til os, de voksne, er lig nul. Hun færdes i kredse, der har afskåret forbindelsen til samfundet, til os der troede, at vi gjorde det bedste for at hjælpe.

Johnny Hansen, 16 år.

Moderen har været alene med Johnny i tre år. Faderen er maskinarbejder, moderen invalidepensionist.

Da Johnny blev født, var hans mor kun 17 år. Hun flyttede sammen med Johnnys far, der var et par år ældre. Han afbrød sin læreplads for at forsørge den lille familie. Der kom hurtigt en lille søster og mange problemer. De var meget unge, og pengene var altid små. De boede i en lille lejlighed i Brønshøj. Begge forældre arbejdede, og børnene var i dagpleje. Johnnys far begyndte at drikke. Han kunne slet ikke klare alle de forpligtelser, når hans jævnaldrende gik i byen med deres veninder. Han mistede sit arbejde, da Johnny var fire år, og så gik det stærkt ned ad bakke for den lille familie. Der var ustandselig husspektakler, som det hedder, med slagsmål, druk. Børnehaven, som Johnny var kommet i, begyndte at klage over, at han var nervøs, at han var aggressiv. En gang blev han ikke hentet, og så kom socialforvaltningen ind i billedet. Der blev sat en støttepædagog på familien eller rettere på Johnny. Han tissede i sengen om natten til forældrenes store irritation, og faderen bad ham selv vaske lagenerne og stak ham en flad oven i købet. Støttepædagogen sagde, at hun ikke kunne hjælpe mere. Og børnehaven klagede over, at Johnny var forsømt og alt for ofte blev hentet for sent.

Da Johnny kom i 1. klasse, glædede han sig meget. Han troede, han skulle lære noget, ikke bare sidde stille og høre på læreren. Han var urolig i timerne, han ville ikke sidde stille, og inden der var gået et år, var Johnny kommet til skolepsykolog, i observationsklasse og meget andet. I 3. klasse meddelte skolen, at de ikke kunne klare ham. Han var aggressiv, slog de små. Ingen kunne lide ham. Heller ikke lærerne.

Da han var 12 år, foreslog socialforvaltningen, at han blev anbragt på et skolehjem. Det ville Johnnys far ikke høre tale om, men socialforvaltningen besluttede at tvangsanbringe ham, "da Johnnys velfærd var alvorligt truet". Johnny kom til Jylland og var der et halvt år. Så skrev moderen, at Johnnys far var rejst, og at hun gerne ville have ham tilbage. Johnny stak af fra skolehjemmet for at være sammen med sin mor og lillesøster, men blev hentet dagen efter og sendt tilbage. Sådan gik det et par gange, og skolehjemmet anbefalede, at Johnny forsøgsvis skulle udskrives til sit hjem, men at man måtte yde moderen en betydelig hjælp, for at det hele skulle køre bedre. Johnny blev udskrevet, men moderen blev indstillet til invalidepension, da man ikke mente, at hun kunne fungere på arbejdsmarkedet p.gr.a. nerver og dårlig ryg.

Johnny begyndte i 7. klasse efter sommerferien. Han følte sig forfulgt og ensom. Han kunne ikke følge med i skolen, og de andre drillede ham med hans udseende og hans sprog. Han fik ofte bank af kammeraterne, og lærerne sagde, at han ødelagde det sammenhold, der havde været i klassen, inden han kom. Så blev han bare væk fra skolen. Hans mor skrev sedler om, at han var syg. Hun syntes, det var synd for ham. Hun drak en del og havde fået en fyr, der bestemt ikke brød sig om den lømmel af en søn, hun havde. Men moderen beskyttede Johnny og sagde, at hendes søn havde lov til at være derhjemme. Det var nu ikke ret meget. Han holdt mest til på gaden hos de gamle venner. De kedede sig og lavede lidt sjov med at brække automater op og stjæle fra butikkerne. Da Johnny var færdig med 7. klasse havde han 97 forsømmelsesdage. På papiret. En stor del af tiden var han bare gået midt i skoletiden. I sommerferien lavede han sit første rigtige bræk. Han var vagt for en ældre kammerat. De fik en masse sprut, som de solgte og købte hash for i stedet. Johnny havde aldrig prøvet at være rigtig skæv. Kun engang imellem havde han prøvet det. Men den sommer var han skæv næsten hver dag. De sad i en af byens smukke parker og fyrede og flippede. De andre rødder var lidt ældre, men der var et sammenhold i den gruppe, Johnny ikke havde prøvet før. Der var ingen, der sladrede, der var ingen, der skulle sige noget til dem. Da pengene og hashen var sluppet op, lavede de et nyt bræk, og denne gang fik de en masse penge ud af det. Det var guld og smykker, som de fik en ældre fyr i gaden til at sælge videre for sig. Denne fyr syntes, det var nogle friske fyre og spurgte, om de ikke kunne tænke sig at lave lidt flere forretninger med ham. De huggede i forretninger, de lavede flere bræk og syntes, at tilværelsen var helt fed og fuld af spænding. Johnnys mor var lidt bekymret, men havde nok at gøre med sine egne problemer. Og fyren i hjemmet var svært tilfreds med, at Johnny ikke var så meget derhjemme.

En dag blev en af de ældre fyre snuppet. Johnny var til afhøring sammen med sin mor, men undgik at blive sigtet. De andre sagde, at han bare havde stået vagt, og at han ikke havde vidst, hvad det drejede sig om.

"Jeg var simpelthen altid skæv og altid sammen med de andre. Så en dag var der simpelthen ikke noget hash at få. Jeg ved ikke, om panserne havde lavet razzia eller hvad. Men pludselig kunne vi ikke få noget. Jeg var helt på spanden, og min ven havde smidt mig ud af lejligheden. Så flyttede jeg ned til et par af de ældre fyre. Du ved, jeg vidste godt lidt om, at de var på den forkerte side, men de var meget flinke. Jeg fik mad og en seng og en masse hash, og så fotograferede de mig engang imellem i en eller anden pornostilling. Men så gad jeg ikke det mere. De var ellers helt flinke. Men en af deres venner var forretningsmand. Ham boede jeg hos i en

periode. Der kom en masse unge. Vi solgte hash for ham og nogen gange osse nogle piller, jeg ikke kendte. Jeg turde ikke æde dem, for jeg havde set en, der en dag kastede det hele op, da han havde spist en masse. Der var altid fest, det siger jeg dig. Nå, men så en dag var der bare en masse dårlige vibes i luften. Det var noget med nogen penge. De sloges, så det raslede med skår over det hele, og jeg flippede helt ud. Så var det, at en af mine kammerater sniffede noget hvidt pulver, og en anden åd det. De fik det så fedt, siger jeg dig, at jeg også skulle prøve det. Hold kæft, jeg blaffede helt ud. Det var som at sejle på en sky gennem rummet. Din krop var som en blød bold på en sommerdag. Ja, så kender du det meste. Vi begyndte lidt senere at fixe det, bare en gang imellem. Det var skidedyrt. Vi solgte hash for at klare den, men du, det er bare ikke nok. Fordi en dag opdager du, at det ikke bare er et par gange om ugen, det er fedt med det der stof, så er det hver morgen. Og sådan er det lige nu. Men jeg vil ikke kalde mig junkie. De er lede, synes jeg. Jeg skal ikke ned i Pisserenden og prostituere mig. Næ, men jeg er nødt til at stjæle lidt mere hver dag. Jeg har også snydt folk, når de tror de køber god hash hos mig. Men ved du hvad - her i går kom der en fin fyr og spurgte, om jeg ikke kunne tænke mig en lille tur til Amsterdam for at hente lidt varer. Jeg ser jo pæn og ordentlig ud, ikke? Det er helt fedt, og så får jeg tilmed 2000 kr. for det. Jeg tror sgu, jeg gør det. Men så er det også slut. Nu gider jeg sgu ikke det mere. Pludselig hænger du på den, ikke?"

Johnny er hjemme igen. Han klarede turen til Amsterdam. Men han fixer nu en til to gange om dagen. Når jeg møder ham, skynder han sig væk. Han er stadig en lille spinkel dreng på 16 år.

Hvordan stofferne virker...

Af Finn Jørgensen

Unge stofmisbrugere, der som regel er først i tyverne, tager først og fremmest morfinpræparater i form af heroin og morfin, som virker stærkt smertestillende, beroligende og søvnfremkaldende. Stofferne tages ved indsprøjtning i blodårerne. Virkningen indtræder da efter sekunder. De fleste ryger endvidere cannabispræparater, drikker rigeligt spiritus. En del tager beroligende sovemidler. De forskellige stoffer forstærker virkningen af hinanden og virker i større doser lammende på hjernen og dens funktioner.

Efter indsprøjtningen af heroin bliver den unge afslappet, noget søvning med grødet stemme. Pupillerne trækker sig sammen, virkningen varer i ca. 6 timer. Efter et stykke tids forbrug udvikler der sig tolerance, dvs. man må tage en større dosis for at opnå den samme virkning. Pludseligt ophør med indsprøjtningerne medfører abstinenssymptomer i form af sved, muskeluro, rastløshed, hudkløe, næseflod, søvnbesvær osv. Disse symptomer kan vare i dagevis og svinder fuldstændigt, når man tager heroin igen. De svinder også, hvis man tager metadon, et stof med morfinlignende virkning. Der kan også komme abstinenssymptomer efter alkohol og beroligende midler.

Overdosis af heroin, evt. kombineret med de andre stoffer, kan medføre døden p.gr.a. åndedrætslammelse. I 1979 døde 125 unge. De stadige indsprøjtninger med snavsede kanyler giver anledning til bylder og årebetændelse. Årerne kan herefter ikke benyttes mere til indsprøjtning. I enkelte tilfælde kan der opstå blodforgiftning, og en del bliver smittet med leverbetændelse. De unge stofmisbrugere lever i det hele taget en yderst belastende, kriminaliseret tilværelse uden for samfundet. De er hyppigt underernærede, der er stor hyppighed af kønssygdomme, og mange piger har underlivsbetændelse. Der er 3 gange så mange mandlige som kvindelige stofmisbrugere.

Behandlingen indledes med en afgiftning, således at hjernen kan blive normalt fungerende. De indtrådte abstinenssymptomer behandles med at give metadon i faldende doser i ca. 10 dage. Den egentlige behandling består i at få de unge misbrugere til at skifte livsform. Den foregår derfor altid i et stoffrit miljø fjernt fra de egentlige narkomiljøer. Behandlingen, som overvejende er socialpædagogisk, er langvarig. Den tager dels sigte på at fjerne årsagerne til misbruget og dels på at give de unge sådanne personlige og sociale ressourcer, at de kan klare en tilværelse uden stoffer. Resultaterne afhænger derfor i høj grad af, hvilken tilværelse (arbejde, uddannelse, bolig etc.) samfundet kan tilbyde de unge efter endt behandling. Behandlingsmulighederne er for øjeblikket for få og for utilstrækkelige.

Filmens handling - stikord til de enkelte scener

To personer der junker i halsen og i lysken. Senere fortæller Bent om fængselsstraf og handel med stoffer. Han fortæller om en politifælde i Vallensbæk, hvor en kammerat blev skudt. Bent fortæller om sin "karriere" som junkie.

Dagbladsredaktionen og trykkeriet.

Vesterbro i København, på lydsiden bliver narkomanen Karin præsenteret.

Karin og hendes fyr fixer i armen. "Jeg har fixet siden 76, i fire år. Jeg er 21 år og arbejdsløs". Arbejder nu som luder på Halmtorvet. Mener, at et barn ville redde hende fra narkoen, og fortæller, at hun tror, hun vil holde op med narkoen for barnets skyld.

Journalisten fortæller om sit arbejde med at skrive om narkomaner. "Håber, at bladets skriverier vil hjælpe, så andre ikke kommer ud i samme ulykke".

Vesterbro, Bjarne er 24 år og blind. Han købte stoffet med for meget stryknin i. Det gjorde ham blind. Bjarne forsøger at finde en åre i sin arm - fortæller om, da han blev blind. Fortæller endvidere om, hvordan han som blind skaffer sig stoffer. Forudser, at han vil dø med "pumpen" i armen.

Narkoredaktionen. På redaktionen diskuterer man, hvordan man vil skrive om en "ny narkosag".

Odense, billede af politigården. På lydsiden hører man politiradioen.

Værtshuset "Green Dog". På lydsiden hører man, hvordan en handel med stoffer foregår. (dialogen er teksten).

Journalisten: "I et samfund som det danske er det fantastisk, at der er nogle, der kan lukrere på andre, som er svage". Journalisten fortæller videre om sit arbejde med at beskrive "sælgermiljøet".

Torben. Narkomanen stikker sig i lysken. Han har været narkoman, siden han var 14. Han har mistet det ene ben, fordi der var gået koldbrand i det efter en uren kanyle. Torben bevæger sig rundt i lejligheden, mens det på lydsiden fortæles, at Torben indtager alt det, der kan bedøve (spiritus, medicin og junk), og at han næsten aldrig spiser.

Pressefotografen i sit mørkekammer fortæller, at det var en større belastning, end han troede, at lave rapporten om narkomaner.

Salg af stoffer på Nørrebro. Optagelsen er optaget med skjult mikrofon og kamera, således at man kan følge handelen.

På apoteket. Narkomanen Kirsten køber sprøjte.

Kirsten møder mor til en afdød narkoman. Moren fortæller, at han døde af en overdosis.

Offentligt toilet. Kirsten fortæller om at trække, og hvad "kunden" forlanger af hende. Kirsten slutter med at fortælle, at hun vil forsøge med nedtrapning, men hvis det ikke virker, vil hun begå selvmord.

Retsmedicinsk Institut, København. Obduktion af liget af en ung kvindelig narkoman (ikke Kirsten).

Citater fra filmanmeldelser

"Hvordan kan filmen så anvendes i en skolesituation? Først og fremmest er den god og nødvendig at se for lærere og andre pædagoger, fordi den engagerer og oplyser, og skulle enkelte lærere stå tvivlrådige overfor narkoproblemets omfang og alvor, gør de det i hvert fald ikke efter at have set filmen. Det er elever fra 5-10 år siden, man ser. Dem, som ikke oplevede skolen som noget positivt og varmt, dem, som de fleste dage kun oplevede nederlag, og som gled ud af systemet med taberstemplet. Man kan ikke sige, at skolen som enkeltfaktor har nogen hovedskyld i, at unge bliver narkomaner, men som en del af disse unges hele baggrundsmiljø er skolen med til at forme deres livsforløb, og vil man fremover have færre narkomaner, må man se på hele opvækstproblematikken og prøve på at skabe tryk- og tryghed, også over for de elever, der måske i 8. klasse virker systemfremmede. Når de er nået så langt som i "Vi anklager", er det i realiteten for sent.

Som oplysning for elever vil filmen også være meget anvendelig efter undertegnede mening. Men læreren skal nok se den først og gøre sig helt bevidst, hvordan den skal anvendes i undervisningssituationen, og for enkelte elever, og muligvis også lærere, kan den nok virke for stærkt. De elever, der måske senere bliver narkomaner, vil nok blive det, selv om de ser filmen. Der er desværre negative samfundsfaktorer, som selv den mest engagerede film ikke kan dæmme op for, men selv de mest skeptiske elever vil efter at have set filmen være klar over, at der ikke er noget smart ved narkovirksomhed. I et pengestyret samfund vil der altid være elever, der inderst inde synes, at det er en lille smule smart at tjene penge, lige meget hvordan. Efter at have set filmen og fået bare minimal for- eller efterbehandling må man dog nok mene, at der ikke er mange elever, der ikke kan se, at bagmandsvirksomhed og narkohandel er en virkelig forbrydelse uden forsonende momenter.

Når filmen bliver offentlig tilgængelig, skal skolerne muligvis overveje, hvilken aldersgruppe den er egnet for.

Der kan være forældre, der ikke ønsker, at deres børn skal have så realistisk og stærk oplysning, og det er deres ret at have denne holdning."

Hans-Jørgen Christensen,
Københavns Kommuneskole, 8, 4.3.1981

"Ca. 200 narkodødsfald i 1980 appellerer ikke til det højere etiske skoleridt, og meget skal være dem tilgivet, som midt i den danske ligegyldighed tager del i kampen mod narkotikamisbruget.

Når det er sagt, må jeg desværre konstatere, at Ib Makwarths og Ekstra Bladets film: "Vi anklager" på mig virker som et ualmindeligt modbydeligt stykke social-pornografi.

Med den gode hensigt at ville advare andre unge mod narkomaniens helvede udleverer man en flok mennesker, for hvem alt synes for sent. Altsammen i den intimt-overfladiske stil, der er Ekstra Bladets. "De ville selv", hedder det i programmet; et særtryk af artikler fra bladets kampagne.

Ja, måske? Så meget som ens vilje nu er værd med et dagligt forbrug på 4 skud heroin og 25 stesolider. Men det fritager ikke hverken Ekstra Bladet eller telefilm fra at finde ud af, hvad de selv vil.

"Lad os bruge vores raseri på dem, der tjener penge på denne fornødelse. Lad os forlange, at vores politikere og politi tager ordentligt fat", hedder det i programmet. Ja lad os det.

Filmene giver os desværre lige så lidt som EBs kampagne mål for raseriet. Bagmændene er lige så ukendte som altid, selv om to justitsministre på bladets opfordring har erklæret deres gode vilje, og selvom filmene efter sigende skal have gjort stort indtryk på folketingets medlemmer ved en særforevisning i den gamle landstingssal.

Lad os håbe, at indtrykkene ud over den af Ekstra Bladet forlangte styrkelse af politiet også vil føre til en bekæmpelse af misbrugets årsag: fattigdommen, de manglende institutionspladser, de manglende uddannelsesmuligheder, arbejdsløsheden, meningsløsheden og udsigtsløsheden, alt det, der er en stor del af ungdommens lod i et kriseramtvævesamfund, hvor evnen til at tjene penge på andre vurderes højere end noget andet."

Per Schultz,
Børn og Unge, 11, 12.3.1981.